

Jolanta Gwioździk

O współczesnej bibliotece, jej zbiorach i czytelnikach...

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 1, 9-10

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O WSPÓŁCZESNEJ BIBLIOTECE, JEJ ZBIORACH I CZYTELNIKACH...

W polskim i zagranicznym piśmiennictwie obraz bibliotek i bibliotekarstwa, a także dziedzin pokrewnych, wskazuje na przeobrażenia związane zarówno z tradycyjnym ujmowaniem dyscypliny, jak i zmieniającą się sytuacją rynku książki i czytelnictwa. Zakres zmian prezentuje także ostatnio wydana synteza, przygotowana w środowisku praktyków i teoretyków bibliotekarstwa (*Bibliotekarstwo. Nauka-dydaktyka-praktyka*. Red. A. Tokarska. Warszawa 2013).

Najczęściej poruszaną problematyką w literaturze ostatnich lat są zagadnienia różnorodnych form prezentacji usług bibliotek, przejście od tradycyjnych, realnych zadań, przez usługi interaktywne (jak Library 2.0), po obecność w wirtualnej rzeczywistości (np. Second Life). Zwraca się szczególną uwagę na programy kulturalne i projekty szerzenia czytelnictwa w zróżnicowanych środowiskach społeczno-kulturowych, służące budowaniu relacji w tym zakresie (np. bookcrossing). Akcentuje się znaczenie jakości nauki czytania i pisania, analizuje modele czytania, „siatki” repertuaru, sposoby komunikowania się odbiorców tekstów oraz wpływ mediów na wybór lektury i design książki. Omawia się rolę nowych technologii, zwłaszcza w zakresie personalizacji i większej kreatywności czytelników, aż do lektury interaktywnej, „współtwórczej”. Z analizy problematyki, poruszanej w piśmiennictwie wynika także istotna rola bibliotek jako niekomercyjnego dostawcy publikacji, w tym dla „odbiorcy sieciowego”, co wymaga opracowania nowych strategii współpracy i konwergencji na rynku książki.

Coraz większego znaczenia nabiera tworzenie infrastruktury, w tym odpowiedniej modernizacji i budownictwa bibliotek, umożliwiających świadczenie wysokiej jakości usług informacyjnych, wraz z ułatwieniem do

nich dostępu różnym warstwom społeczeństwa. Istotnym problemem staje się opracowanie i wdrażanie norm bibliotecznych, a także walka o wolność intelektualną, w tym zmagania z ograniczeniami prawa autorskiego i wprowadzanie zasady „fair use” oraz dostępności do dokumentacji bibliotecznej (ochrona danych osobowych).

W tym kontekście coraz ważniejsza staje się krajowa i międzynarodowa współpraca, która powinna objąć nie tylko biblioteki, ich konsorcja i klastry, ale także muzea, archiwa, wydawnictwa i inne instytucje. W dyskursie na temat roli współczesnej biblioteki czynnie uczestniczą także stowarzyszenia biblioteczne oraz inne organizacje, jak powstałe w 2006 r. Międzynarodowe Stowarzyszenie Czytelnicze.

W najważniejszej problematyce piśmiennictwa bibliologicznego mieści się tematyka, poruszana w latach 2009-2013 w śląskim kwartalniku naukowym „Bibliotheca Nostra”. Czytelnicy pisma oczekiwali przede wszystkim zagadnień dotyczących kształtowania się kultury informacyjnej użytkowników, badania potrzeb i zachowań czytelniczych, kwestii prawa bibliotecznego, zawodu bibliotekarza, historii bibliotek i rynku książki. Podkreślali aktualność podejmowanych w piśmie tematów, dobry poziom naukowy i styl tekstów, a także ich przydatność praktyczną. Deklarowana częstotliwość korzystania z czasopism fachowych sytuuje kwartalnik na czwartym miejscu z 25 uwzględnianych w lekturze¹.

Na profil pisma ma wpływ międzynarodowa rada programowa, a także liczny zespół polskich i zagranicznych recenzentów. Od roku 2012 kwartalnik znajduje się w wykazie czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, za publikację jest przyznawanych siedem punktów. Redakcja zaprasza Czytelników do współtworzenia pisma, a także do kontaktu² i wymiany poglądów na swojej stronie domowej oraz na Facebooku. Teksty są również dostępne w ŚBC i indeksowane w bazach oraz przeglądarkach internetowych.

Jolanta Gwioździk

¹ Wyniki podane na podstawie ankiety, przeprowadzonej w 2014 r. przez redaktor Marię Kycler, obejmującej 120 bibliotekarzy aktywnie korzystających z czasopism fachowych, którzy sformułowali 271 opinii dotyczących oceny kwartalnika.

² Pragniemy przeprosić wszystkich Czytelników, do których dotarł e-mail z prośbą o pomoc finansową. Konto czasopisma zostało przejęte i usunięte, Redakcja nie ma nic wspólnego z listami wysyłanymi z tego adresu.